

KATOLISEN KIRKON KATEKISMUS

LIBRERIA EDITRICE VATICANA

Kansilehden logo on piirretty Domitillan katakombissa sijaitsevan, 200-luvulta peräisin olevan kristillisen hautakiven kuvan mukaan. Kristityt käyttivät tätä alkupe-
rältään oletettavasti pakanallista kuvaa paimenten elämästä symbolisoimaan sitä
lepoa ja autuutta, jonka kuolleet saavuttavat iankaikkisessa elämässä.

Tämä kuva viittaa myös siihen, mikä on luonteenomaista tälle katekismukselle:
Kristus, hyvä paimen, johtaa ja vartioi uskoviaan (lammas) auktoriteetillaan (pai-
mensauva), vetää heitä puoleensa harmonisella totuudella (huilu) ja antaa heidän
levätä ”elämän puun” varjossa, hänen ristinsä, joka avaa paratiisin portit.

*Libreria Editrice Vaticana omnia sibi vindicat iura. Sine eiusdem licentia scripto
data nemini liceat hunc Catechismum denuo imprimere aut in aliam linguam
vertere.*

Latinalainen teksti: Copyright 1997 – Libreria Editrice Vaticana,
Città del Vaticano.

Suomalainen teksti: Copyright 2005 – Katolinen tiedotuskeskus,
Pyhän Henrikin aukio 1, 00140 Helsinki, sekä Libreria Editrice Vaticana.

Toinen painos

ISBN 952-9627-37-0

Painopaikka: Bookwell Oy, Porvoo 2011

TOINEN JAKSO

**HERRAN RUKOUS:
”ISÄ MEIDÄN”**

2759. ”Kerran, kun Jeesus oli ollut rukoilemassa, eräs hänen opetuslapsistaan pyysi: ’Herra, opeta meitä rukoilemaan, niin kuin Johanneskin opetti opetuslapsiaan’” (Luuk. 11:1). Vastauksena tähän pyyntöön Jeesus uskoi opetuslastensa ja kirkkonsa haltuun tärkeimmän kristillisen rukouksen. Pyhä Luukas on tallettanut sen lyhyessä muodossa, jossa on viisi pyyntöä,¹ ja pyhä Matteus laajempaan rukoukseen, jossa on seitsemän pyyntöä.² Kirkon liturginen traditio on pitäytynyt pyhän Matteuksen tallettamaan tekstimuotoon:

Isä meidän, joka olet taivaissa.
Pyhitetty olkoon sinun nimesi.
Tulkoon sinun valtakuntasi.
Tapahtukoon sinun tahtosi myös maan päällä niin kuin taivaassa.
Anna meille tänä päivänä jokapäiväinen leipämme.
Ja anna meille anteeksi velkamme, niin kuin mekin annamme anteeksi velallisillemme.
Äläkä saata meitä kiusaukseen, vaan päästä meidät pahasta.

2760. Liturgisessa yhteydessä on jo hyvin varhain lisätty Herran rukouksen päätteeksi doksologia. Didakhessa – kahdentoista apostolin opissa – se kuuluu: ”Sillä sinun on voima ja kunnia iankaikkisesti.”³ Apostolisissa konstituutioissa,⁴ joka on varhainen kirkkojärjestys, ”voiman ja kunnian” eteen lisätään ”valtakunta”. Tätä muotoa käytetään nykyisin ekumeenisessa versiossa. Bysanttilainen traditio aloittaa doksologian sanoilla ”sillä sinun, Isä, Poika ja Pyhä Henki, on ...”. Roomalainen messukirja laajentaa Isä meidän -rukouksen viimeistä pyyntöä⁵ liittämällä sen ”autuaan toivon täyttymisen”⁶ ja Herramme Jeesuksen Kristuksen tulemisen odotuksen perspektiiviin. Sitten seuraa seurakunnan akklamaatio eli rukoushuudahdus, jona käytetään Apostolisten konstituutioiden doksologiaa. 2855, 2854

Ensimmäinen artikkeli

”YHTEENVETO KOKO EVANKELIUMISTA”

2761. ”Herran rukous on todella koko evankeliumin yhteenveto.”⁷ ”Annetuaan meille tämän rukouksen mallin perinnöksi Herra lisäsi: *’Pyytäkää, niin*

¹ vrt. Luuk. 11:2–4.

² vrt. Matt. 6:9–13.

³ *Didache*, 8, 2: SC 248, 174.

⁴ *Constitutiones apostolicae*, 7, 24, 1: SC 336, 174.

⁵ vrt. *embolismi*: Missale Romanum.

⁶ vrt. Tit. 2:13.

⁷ Tertullianus, *De oratione*, 1, 6: PL 1, 1255.

te saatte'” (Joh. 16:24). Koska jokaisella on tarpeidensa mukaan esitettävänä erilaisia rukouspyyntöjä, ensiksi tulee aloittaa varsinaisella ja soveliaimalla rukouksella, joka on muiden rukouksien perusta.”⁸

I Raamatun keskuksessa

2762. Pyhä Augustinus on todennut, että psalmit ovat kristillisen rukouksen tärkeintä ravintoa ja että psalmit ikään kuin virtaavat Isä meidän -rukouksen pyyntöihin. Sen jälkeen hän lausuu:

”Käykää läpi kaikki rukoukset, mitkä Raamatusta löydätte. Käsitykseni on, ettette löydä sieltä mitään, mikä ei sisältyisi Herran rukoukseen.”⁹

2763. Kaikki Vanhan testamentin kirjoitukset (laki, profeetat ja psalmit) ovat täyttyneet Jeesuksessa Kristuksessa.¹⁰ Evankeliumi on ilosanoma siitä. Sen ensimmäisen julistamisen on pyhä Matteus koonnut vuorisaarnaan,¹¹ ja Herran rukous, joka on osoitettu Isällemme, on julistuksen keskuksena. Tämä asiayhteys valaisee Herran meille perinnöksi säätämän rukouksen jokaista pyyntöä: 102

”Herran rukous on täydellisin rukous ... Siinä emme ainoastaan pyydä kaikkea, mitä voimme oikealla tavalla haluta, vaan myös siinä järjestyksessä, jossa niitä on haluttava. Näin tämä rukous ei ainoastaan opeta meitä pyytämään, vaan se myös muokkaa koko tunne-elämäämme.”¹² 2541

2764. Vuorisaarna on opetusta elämään, Isä meidän on rukousta, mutta molemmissa Herran Henki antaa uuden muodon haluamisillemme eli niille sisäisille mielenliikkeillemme, jotka panevat elämämme liikkeelle. Jeesus ohjaa meitä sanoillaan tähän uuteen elämään ja opettaa meitä pyytämään sitä rukouksessa. Oikea tapamme elää Kristuksessa riippuu oikeasta tavastamme rukoilla. 1965, 1969

II ”Herran rukous”

2765. Perinteinen ilmaus ”Herran rukous” merkitsee, että Herramme Jeesus on opettanut ja antanut meille tämän Isälle osoitetun rukouksen. Tämä Jeesukselta saatu rukous on todella ainutlaatuinen: se on ”Herran”. Ensinnäkin ainosyntyinen Poika antaa meille todella tämän rukouksen sanojen kautta sanat, jotka Isä on antanut hänelle:¹³ hän on rukouksemme opettaja. Toiseksi

⁸ Tertullianus, *De oratione*, 10, PL 1: 1268–1269.

⁹ pyhä Augustinus, *Epistula* 130, 12, 22: PL 33, 502.

¹⁰ vrt. Luuk. 24:44.

¹¹ vrt. Matt. 5–7.

¹² pyhä Tuomas Akvinolainen, *Summa theologiae* II-II, 83, 9.

¹³ vrt. Joh. 17:7.

hän, lihaksitullut Sana, tuntee ihmissydämessään veljiensä ja sisartensa tarpeet ja ilmoittaa ne meille: hän on rukouksemme esikuva. 2701

2766. Jeesus ei kuitenkaan antanut meille mekaanisesti toistettavaa rukouksikaavaa.¹⁴ Niin kuin jokaisessa sanoin lausutussa rukouksessa tässäkin Pyhä Henki opettaa juuri Jumalan sanalla Jumalan lapsia rukoilemaan Isäänsä. Jeesus ei anna meille ainoastaan sanoja lapsen rukouksemme, vaan samalla myös Hengen, jonka kautta näistä sanoista tulee meille ”henki ja elämä” (Joh. 6:63). Ja vielä enemmän: Lapsen rukouksemme todistus ja mahdollisuus on siinä, että Isä ”on lähettänyt meidän kaikkien sydämiin Poikansa Hengen, joka huutaa: ’Abba! Isä!’” (Gal. 4:6). Koska rukouksemme tulkitsee kaipauksemme Jumalan edessä, niin juuri hän, ”joka tutkii sydämet”, Isä, ”tietää mitä Henki tarkoittaa, sillä Henki puhuu Jumalan tahdon mukaisesti pyhien puolesta” (Room. 8:27). Tällä tavalla Isällemme osoitettu rukous liittyy Pojan ja Hengen lähetystehtävän salaisuuteen. 690

III Kirkon rukous

2767. Kirkko on alusta alkaen saanut vastaanottaa lahjan, jonka se on elänyt todeksi: Herran sanojen ja niille uskovien sydämissä elämän antavan Pyhän Hengen lahjan, joka on erottamaton kokonaisuus. Ensimmäiset seurakunnat rukoilivat Herran rukouksen ”kolme kertaa päivässä”¹⁵ niiden ”kahdeksantoista siunauksen” sijaan, jotka kuuluivat juutalaiseen hurskauteen.

2768. Apostolisten konstituutioiden mukaan Herran rukous on juurtunut olennaisena osana kirkon liturgiaan.

”Herra opettaa meitä rukoilemaan yhdessä veljiemme puolesta. Hän ei näet sano: ’Minun Isäni’, joka olet taivaissa, vaan ’meidän Isämme’, jotta rukouksemme olisi yhdestä sielusta nousevaa esirukousta koko kirkon ruumiin puolesta.”¹⁶ Herran rukous on kaikissa liturgisissa traditioissa hetkipalveluksen suurten hetkien olennainen osa. Mutta sen kirkollinen luonne käy ilmi ennen kaikkea kristillisen initiaation kolmessa sakramentissa:

2769. *Kasteen ja vahvistuksen* sakramenteissa on Herran rukouksen eteenpäin välittäminen (traditio) merkki uudestisyntymisestä jumalalliseen elämään. Koska kristillinen rukous on puhetta Jumalalle Jumalan sanalla, niin ne, jotka ovat syntyneet ”uudesti Jumalan elävästä sanasta” (1 Piet. 1:23), oppivat huutamaan Isäänsä avuksi sillä ainoalla sanalla, jonka Isä aina kuulee. Ja näin he voivat tehdä siitä lähtien jatkuvasti, koska Pyhän Hengen voitelun sinetti on lähtemättömästi painettu heidän sydämeensä, korviinsa, heidän huulilleen, koko heidän olemukseensa Jumalan lapsina. Siksi useimmat

¹⁴ vrt. Matt. 6:7; 1 Kun. 18:26–29.

¹⁵ *Didache*, 8, 3: SC 248, 174.

¹⁶ pyhä Johannes Khrysostomos, *In Matthaeum*, homilia 19, 4: PG 57, 278.

kirkkoisien Herran rukouksen selitykset on osoitettu katekumeeneille ja vastakastetuille. Kun kirkko rukoilee Herran rukousta, niin aina on kyse ”uudestisyntyneiden” kansasta, joka pyytää ja saa armon.¹⁷ 1243

2770. *Eukaristian vietossa* Herran rukous on koko kirkon rukous. Siinä ilmenee sen täysi merkitys ja vaikutus. Eukaristisen rukouksen (anaforan) ja kommuunion jakamisen väliin sijoitettuna se toisaalta kokoaa yhteen kaikki pyynnöt ja esirukoukset, jotka on lausuttu epikleesissä, toisaalta se kolkuttaa taivasten valtakunnan hääpitojen ovelle, sen hääaterian, jota kommuunion sakramentti ennakoi. 1350

2771. Eukaristiassa Herran rukous ilmaisee myös pyyntöjensä *eskatologisen* luonteen. Se on ”viimeisten aikojen” rukous, pelastuksen aikojen, jotka ovat alkaneet Pyhän Hengen vuodattamisella ja jotka täyttyvät Herran tulemisessa. Isä meidän -rukouksen pyynnöt tukeutuvat, toisin kuin vanhan liiton rukoukset, pelastuksen salaisuuteen, joka on kerta kaikkiaan toteutunut ristiinnaulitussa ja ylösnousseessa Kristuksessa. 1403

2772. Tästä järkkymättömästä uskosta nousee se toivo, joka synnyttää jokaisen näistä seitsemästä pyynnöstä. Ne ilmaisevat nykyhetken, kärsivällisyyden ja odotuksen ajan huokaukset, kun ”vielä ei ole käynyt ilmi, mitä meistä tulee” (1 Joh. 3:2).¹⁸ Eukaristia ja Isä meidän -rukous suuntautuvat Herran tulemiseen, ”siihen asti, kun hän tulee” (1 Kor. 11:26). 1820

LYHYESTI

2773. Opetuslasten pyytäessä (”Herra, opeta meitä rukoilemaan”: Luuk. 11:1) Jeesus uskoo heille tärkeimmän kristillisen rukouksen, Isä meidän -rukouksen.

2774. ”Herran rukous on koko evankeliumin yhteenveto”¹⁹ ja ”rukouksista kaikkein täydellisin”.²⁰ Se on Raamatun keskus.

2775. Sitä kutsutaan ”Herran rukoukseksi”, koska se on peräisin Jeesukselta, rukouksemme opettajalta ja esikuvalta.

2776. Herran rukous on kirkon varsinainen rukous. Se on hetkipalveluksen suurten hetkien ja kristillisen initiaation sakramenttien, kasteen, vahvistuksen ja eukaristian olennainen osa. Eukaristiaan kuuluvana se ilmaisee pyyntöjensä ”eskatologisen” luonteen odottaessaan Herraa, ”siihen asti, kun hän tulee” (1 Kor. 11:26).

¹⁷ vrt. 1 Piet. 2:1–10.

¹⁸ vrt. Kol. 3:4.

¹⁹ Tertullianus, *De oratione*, 1, 6: PL 1, 1255.

²⁰ pyhä Tuomas Akvinolainen, *Summa theologiae*, II-II, 83, 9.

Toinen artikkeli

”ISÄ MEIDÄN, JOKA OLET TAIVAISSA”

I ”Uskallamme lähestyä täynnä luottamusta”

2777. Roomalaisessa liturgiassa kehoitetaan eukaristiaa viettävää seurakuntaa rukoilemaan Isä meidän -rukouksen lasten uskalluksella. Idän kirkkojen liturgiat käyttävät samantapaisia ilmauksia: ”uskaltaa täynnä luottamusta” ja ”tee meidät arvollisiksi”. Mooses kuuli palavasta orjantappurapensaasta äänen, joka sanoi: ”Älä tule lähemmäksi! Riisu kengät jalastasi” (2 Moos. 3:5). Jeesus yksin saattoi astua Jumalan pyhyiden kynnyksen yli, hän joka ”toimitettuaan puhdistuksen synneistä” (Hepr. 1:3), johdattaa meidät Isän kasvojen eteen: ”Tässä me olemme, minä ja lapset, jotka Jumala minulle antoi” (Hepr. 2:13).

”Tietoisuus siitä, että olemme pelkkiä orjia, saisi meidät matelemaan maassa, luotu murentuisi tomuksi, ellei Isän mahtikäsky ja hänen Poikansa Henki kehottaisi meitä: *Jumala lähetti Poikansa Hengen sydämiimme huutamaan 'Abba, Isä!'* (vrt. Room. 8:15) ... Milloin kuolevainen olento uskaltaisi kutsua Jumalaa Isäksi, ellei voima korkeudesta elähdyttäisi ihmisen sisintä?”²¹ 270

2778. Tämä Hengen voima, joka johdattaa meidät Herran rukoukseen, ilmaistaan idän ja lännen liturgioissa kauniilla ja tyypillisesti kristillisellä sanalla *parrheesia*. Se merkitsee teeskentelemätöntä yksinkertaisuutta, lapsenomaista luottamusta, iloista varmuutta, nöyrää rohkeutta ja tietoisuutta rakastettuna olemisesta.²² 2828

II ”Isä!”

2779. Ennen kuin lausumme Herran rukouksen ensimmäisen huudahduksen omana rukouksenamme, meidän on syytä nöyrästi puhdistaa sydämemme ”tämän maailman” vääristä kuvista. *Nöyryys* saa meidät tunnustamaan, ettei ”Isää tunne kukaan muu kuin Poika ja se, jolle Poika tahtoo hänet ilmoittaa” eli ”lapsenmieliset” (Matt. 11:25–27). Sydämen *puhdistaminen* koskee niitä isäkuvia ja äitikuvia, jotka ovat peräisin henkilökohtaisesta kehityksestämme ja kulttuuristamme ja jotka vaikuttavat jumalasuhteeseemme. Jumala, Isämme, on tämän luodun maailman kaikkien käsitteiden yläpuolella. Tällä alueella omien mielikuviemme siirtäminen Jumalaan tai häntä vastaan tarkoittaisi epäjumalien luomista joko palvottaviksi tai hylättäviksi. Isän rukoileminen merkitsee astumista hänen salaisuuteensa sellaisena kuin hän on ja sellaisena, kuin Poika on hänet ilmoittanut. 239

²¹ pyhä Petrus Chrysologus, *Sermo*, 71, 3: PL 52, 401.

²² vrt. Ef. 3:12; Hepr. 3:6; 4:16; 10:19; 1 Joh. 2:28; 3:21; 5:14.

”Ilmaisua ’Isä Jumala’ ei ollut ilmoitettu vielä kenellekään. Kun Mooses kysyi Jumalan nimeä, hän sai kuulla toisenlaisen nimen. Meille Jumalan nimi on ilmoitettu Pojassa, sillä nimeen ’Poika’ sisältyy jo uusi nimi ’Isä’.”²³

2780. Me voimme huutaa Jumalaa avuksi ”Isänä”, koska hänen ihmiseksi-tullut Poikansa *on ilmoittanut hänet meille* ja koska hänen Henkensä opettaa meidät tuntemaan hänet. Mitä ihminen ei pysty kuvittelemaan tai enkelivalat aavistamaan: Pojan henkilökohtaista suhdetta Isään,²⁴ siitä Pojan Henki tekee osallisiksi meidät, jotka uskomme, että Jeesus on Kristus ja että me olemme syntyneet Jumalasta.²⁵ 240

2781. Kun rukoilemme Isää, olemme *yhteydessä hänen kanssaan* ja hänen Poikansa Jeesuksen Kristuksen kanssa.²⁶ Silloin opimme tuntemaan hänet ja tunnistamme hänet yhä uudestaan ihmetellen. Herran rukouksen ensimmäinen sana on palvovaa ylistystä jo ennen yhtäkään anomusta. Sillä Jumalan kunniaksi me tunnustamme hänet ”Isäksi” ja tosi Jumalaksi. Me kiitämme häntä siitä, että hän on ilmoittanut meille nimensä ja että hän on antanut meille lahjan uskoa siihen ja olla hänen läsnäolonsa asuinsijoja. 2665

2782. Voimme palvoa Isää, koska hän on toteuttanut meissä uudestisyntymisen omaan elämäänsä *ottamalla meidät lapsikseen* ainoassa Pojassaan: Kasteen kautta hän itse liittää meidät Kristuksensa, Voideltunsa, ruumiiseen ja voitelemalla meidät Hengellään, joka vuotaa Päästä jäseniin, hän tekee meistä ”voideltuja” (”christos”). 1267

”Koska Jumala on ennalta päättänyt ottaa meidät lapsen asemaan, hän on tehnyt meistä Kristuksen kirkastetun ruumiin kaltaisia. Koska te nyt olette päässeet osallisiksi Kristuksesta, teitä itseänne kutsutaan oikeutetusti nimityksellä ’kristityt’.”²⁷

”Uusi, uudestisyntynyt ja Jumalan yhteyteen hänen armonsa kautta takaisin päässyt ihminen sanoo ensimmäisenä sananaan ’Isä’, koska hänestä on tullut Jumalan lapsi.”²⁸

2783. Näin meille Herran rukouksessa annetaan *ilmoitus meistä itsestämme* samalla kun meille ilmoitetaan Isä.²⁹ 1701

”Oi ihminen, sinä et rojhennut kääntää kasvojasi taivasta kohti, sinä annoit katseesi painua maahan, ja yhtäkkiä sait Kristuksen armon: kaikki syntisi annettiin anteeksi. Kurjasta orjasta olet tullut hyväksi pojaksi ... Nosta siis katseesi Isään ... joka on lunastanut sinut Poikansa kautta, ja sano: ’Isä meidän’ ... Mutta älä vetoa mihinkään etuoikeuteen. Hän on vain Kristuksen Isä aivan erityisellä tavalla, kai-

²³ Tertullianus, *De oratione*, 3, 1: PL 1, 1257.

²⁴ vrt. Joh. 1:1.

²⁵ vrt. 1 Joh. 5:1.

²⁶ vrt. 1 Joh. 1:3.

²⁷ pyhä Kyrillos Jerusalemilainen, *Catecheses mystagogicae*, 3, 1: PG 33, 1088.

²⁸ pyhä Cyprianus, *De dominica Oratione*, 9: PL 4, 541.

²⁹ vrt. Vatikaanin II kirk.kok., pastoraalikongregatio *Gaudium et spes*, 22.

kille meille hän on Isä yhteisesti, sillä vain Kristus on Isästä syntynyt, meidät hän on luonut. Sano siis sinäkin armon avulla: ’Isä meidän’ voidaksesi olla hänen poikansa.”³⁰

2784. Tämä armon lahja, pääsy lapsen asemaan, vaatii meiltä jatkuvaa kääntymystä ja *uutta elämää*. Isä meidän -rukouksen rukoilemisen tulee synnyttää meissä kaksi perusasennetta: 1428

Kaipauksen ja halun hänen kaltaisuuteensa. Meidät on luotu hänen kuvikseen, meille on armon kautta annettu takaisin hänen kaltaisuutensa ja meidän tulee vastata sitä. 1997

”Kun nimitämme Jumalaa Isäksi, meidän on myös elettävä Jumalan lapsina.”³¹

”Ette voi nimittää Isäksenne kaiken hyvän Jumalaa, jos sydämenne pysyy epäinhimillisenä ja julmana. Sillä siinä tapauksessa teissä ei ole enää itsessänne taivaallisen Isän hyvyden merkkiä.”³²

”Meidän tulee lakkaamatta katsella Isän kauneutta ja antaa sen täyttää sielumme.”³³

2785. *Nöyrän ja luottavaisen sydämen*, joka tekee meidät ”lasten kaltaisiksi” (Matt. 18:3), sillä Isä ilmoittaa itsensä ”lapsenmielisille” (Matt. 11:25): 2562

”Se on kuin katse, joka katsoo yksin Jumalaan, se on suuri rakkauden tuli. Sielu sulaa siihen, vaipuu pyhään rakkauteen ja puhelee Jumalan kanssa kuin oman isänsä kanssa, hyvin läheisesti, aivan erityisessä hurskaassa hellyydessä.”³⁴

”Isä meidän: Tämä nimi herättää meissä yhtäikaa rakkautta, kiintymystä rukoukseen ... ja toivon saada se, mitä pyydämme ... Mitä hän ei antaisi rukoileville lapsilleen, kun hän jo edeltä käsin on tehnyt heistä lapsiaan?”³⁵

III Isä ”meidän”

2786. Puhuttelu Isä ”meidän” on osoitettu Jumalalle. Tämä pronomini ei ilmaise meidän puoleltamme omistamista, vaan aivan uutta suhdetta Jumalaan. 443

2787. Sanoessamme Isä ”meidän” tunnustamme ensiksi, että kaikki hänen lupauksensa rakkaudesta, jotka profeetat ilmoittivat edeltä päin, ovat täyttyneet *uudessa ja ikuisessa liitossa*, hänen Kristuksessaan: Meistä on tullut ”hänen” kansansa, ja hän on vastedes ”meidän” Jumalamme. Tämä uusi suhde on molemminpuolista yhteenkuuluvuutta. Meidän tulee vastata rakkau-

³⁰ pyhä Ambrosius, *De sacramentis*, 5, 19: PL 16, 450.

³¹ pyhä Cyrianus, *De dominica Oratione*, 11: PL 4, 543.

³² pyhä Johannes Khrysostomos, *De angusta porta et in Orationem dominicam*, 3: PG 51, 44.

³³ pyhä Gregorios Nyssalainen, *Homiliae in Orationem dominicam*, 2: PG 44, 1148.

³⁴ pyhä Johannes Cassianus, *Conlatio*, 9, 18, 1: PL 49, 788.

³⁵ pyhä Augustinus, *De sermone Domini in monte*, 2, 4, 16: PL 34, 1276.

della ja uskollisuudella³⁶ ”armoon ja totuuteen”, jotka meille on lahjoitettu Jeesuksessa Kristuksessa.³⁷ 782

2788. Koska Herran rukous on hänen kansansa rukous ”viimeisinä aikoina”, sana ”meidän” ilmaisee myös toivomme varmuutta Jumalan viimeisestä lupauksesta: Uudessa Jerusalemissa hän sanoo voittajalle: ”Minä tulen olemaan hänen Jumalansa, ja hän on oleva minun poikani” (vrt. Ilm. 21:7).

2789. Rukoillessamme Isä ”meidän”, käännyimme henkilökohtaisesti Heramme Jeesuksen Kristuksen Isän puoleen. Emme jaa jumaluutta osiin, sillä Isä on ”sen lähde ja alkusyy”, vaan tunnustamme sanoillamme, että Poika syntyy hänestä ikuisuudessa ja että Pyhä Henki lähtee hänestä. Emme myöskään sekoita persoonia keskenään, sillä me tunnustamme, että meillä on yhteys Isän ja hänen Poikansa Jeesuksen Kristuksen kanssa heidän yhdessä ainoassa Pyhässä Hengessään. *Pyhä Kolminaisuus* on yhtä olemusta ja jakamatonta. Isää rukoillessamme palvomme ja kunnioitamme häntä yhdessä Pojan ja Pyhän Hengen kanssa. 245, 253

2790. Sana ”meidän” ilmaisee monille yhteistä asiaa. On olemassa vain yksi Jumala, ja hänet tunnustavat Isäksi ne, jotka uskon kautta hänen ainoaan Poikaansa ovat syntyneet uudesti vedestä ja Pyhästä Hengestä.³⁸ *Kirkko* on tämä uusi yhteys Jumalan ja ihmisten välillä: liittyneenä Jumalan ainoaan Poikaan, joka on ”esikoinen suuressa veljesjoukossa” (Room. 8:29), kirkko on yhteydessä yhden ja saman Isän kanssa yhdessä ja samassa Pyhässä Hengessä.³⁹ Rukoillessaan Isä ”meidän” jokainen kristitty rukoilee tässä yhteisössä: ”Koko uskovien joukolla oli yksi sydän ja yksi sielu” (Apt. 4:32). 787

2791. Sen tähden rukous ”meidän” Isällemme pysyy yhteisenä perintönä ja vakavana kutsuna kaikille kastetuille kristittyjen keskinäisestä hajaannuksesta huolimatta. Koska heillä on yhteys keskenään Kristukseen uskomisen ja kasteen kautta, heidän tulee osallistua Jeesuksen rukoukseen hänen opetuslastensa ykseyden puolesta.⁴⁰ 821

2792. Jos lopulta todella rukoilemme ”Isä meidän” -rukouksen vilpittömästi, hylkäämme individualismin, sillä vastaanottamamme rakkaus vapauttaa meidät siitä. Sana ”meidän” Herran rukouksen alussa ja neljän viimeisen pyynnön ”me” eivät sulje ketään ulkopuolelle. Jotta tämä rukous voitaisiin rukoilla vilpittömästi,⁴¹ meidän täytyy voittaa hajaannukset ja vastakkainasettelumme.

³⁶ vrt. Hoos. 2:21–22; 6:1–6.

³⁷ vrt. Joh. 1:17.

³⁸ vrt. 1 Joh. 5:1; Joh. 3:5.

³⁹ vrt. Ef. 4:4–6.

⁴⁰ vrt. Vatikaanin II kirkkokok., ekumeniadekreetti *Unitatis redintegratio* 8; 22.

⁴¹ vrt. Matt. 5:23–24; 6:14–16.

2793. Kastetut eivät voi rukoilla ”meidän” Isäämme, elleivät he kannan hänen eteensä kaikkia, joiden puolesta hän antoi rakkaan Poikansa. Jumalan rakkaus on rajaton, myös meidän rukouksemme täytyy olla rajaton.⁴² Rukous ”meidän” Isällemme avaa meidät hänen rakkautensa ulottuvuuksille, jotka ovat tulleet ilmi Kristuksessa: rukoukseen kaikkien niiden ihmisten kanssa ja kaikkien niiden puolesta, jotka eivät vielä tunne häntä, jotta heidät ”koottaisiin yhteen”.⁴³ Tämä Jumalan huolenpito kaikista ihmisistä ja koko luomakunnasta on innoittanut kaikkia suuria rukoilijoita. Sen tulee avartaa meidänkin rukouksemme rakkauden täyteen laajuuteen, kun rohkenemme sanoa: Isä ”meidän”. 604

IV ”joka olet taivaissa”

2794. Tämä raamatullinen ilmaisu ei tarkoita paikkaa (”tilaa”), vaan tapaa olla olemassa; se ei tarkoita, että Jumala on kaukana, vaan että hän on suuri. Meidän Isämme ei ole ”muualla”, vaan hän on ”kaiken sen tuolla puolen”, mitä pystymme ajattelemaan hänen pyhydestään. Juuri siksi, että hän on kolminkertaisesti pyhä, hän on aivan lähellä nöyrää ja katuva sydäntä. 326

”Sanojen ’Isä meidän, joka olet taivaissa’ ymmärretään täydellä syyllä tarkoittavan vanhurskaiden sydämiä, joissa Jumala asuu ikään kuin temppelissään. Siksi rukouk-
lija myös toivoo ja kaipaa, että se, jota huudetaan avuksi, tahtois asua hänessä.”⁴⁴

”Taivaat voisivat hyvin olla nekin, jotka kantavat itsessään taivaallisen maailman kuvaa ja joissa Jumala asuu ja vaeltaa.”⁴⁵

2795. Sana ”taivaat” osoittaa meille symbolina sen Jumalan solmiman liiton salaisuuden, jota me elämme rukoillessamme Isäämme. Hän on taivaissa, taivas on hänen asuinsijansa; Isän asumus on siis meidän ”isänmaamme”. Synti on karkottanut meidät liiton maasta,⁴⁶ mutta sydämen kääntymys saa meidät palaamaan Isän luokse taivaaseen.⁴⁷ Kristuksessa taivas ja maa on sovitettu keskenään,⁴⁸ sillä Poika yksin on ”astunut alas taivaasta”, ja hän vie meidät sinne kanssaan ristinsä, ylösnousemuksensa ja taivaaseenastumisen-
sa kautta.⁴⁹ 1024

2796. Kun kirkko rukoo ”Isä meidän, joka olet taivaissa”, se tunnustaa, että olemme Jumalan kansa, jolla on jo ”paikka taivaissa Kristuksessa Jeesuksessa”⁵⁰ ”Kristuksen kanssa Jumalaan kätkeytynä”,⁵¹ ja samalla ”me huo-

⁴² vrt. Vatikaanin II kirkkokok., dekreetti suhteesta ei-kristillisiin uskontoihin, *Nostra aetate*, 5.

⁴³ vrt. Joh. 11:52.

⁴⁴ pyhä Augustinus, *De sermone Domini in monte*, 2, 5, 18: PL 34, 1277.

⁴⁵ pyhä Kyrillos Jerusalemlainen, *Catecheses mystagogicae*, 5, 11: PG 33, 1117.

⁴⁶ vrt. 1 Moos. 3.

⁴⁷ vrt. Jer. 3:19–4:1a; Luuk. 15:18,21.

⁴⁸ vrt. Jes. 45:8; Ps. 85:12.

⁴⁹ vrt. Joh. 12:32; 14:2–3; 16:28; 20:17; Ef. 4:9–10; Hepr. 1:3; 2:13.

⁵⁰ vrt. Ef. 2:6.

⁵¹ vrt. Kol.3:3.

kailemme täällä ollessamme ja kaipaamme päästä pukeutumaan taivaalliseen asuumme” (2 Kor. 5:2).⁵² 1003

”Kristityt ovat maailmassa, mutta eivät elä maailman halujen mukaan. He viiptyvät vielä maan päällä, mutta heillä on taivaan kansalaisuus.”⁵³

LYHYESTI

2797. Yksinkertainen ja uskollinen luottamus, nöyrä ja iloinen varmuus on se asenne, jolla meidän tulee rukoilla Isä meidän -rukous.
2798. Voimme huutaa Jumalaa avuksi ”Isänä”, koska ihmiseksi tullut Jumalan Poika on ilmoittanut hänet meille, ja kasteessa meidät on liitetty Jumalan Pojan jäseniksi ja otettu Jumalan lapsen asemaan.
2799. Herran rukous johtaa meidät yhteyteen Isän ja hänen Poikansa Jeesuksen Kristuksen kanssa. Samalla se ilmoittaa meille meidät itsemme.⁵⁴
2800. Isällemme osoitetun rukouksen tulee kehittää meissä tahto tulla hänen kaltaisikseen ja tehdä sydämemme nöyräksi ja luottavaiseksi.
2801. Kutsuessamme Jumalaa ”meidän” Isäksemme vetoamme uuteen liittoon Jeesuksessa Kristuksessa, yhteyteen Pyhän Kolminaisuuden kanssa ja Jumalan rakkauteen, joka leviää kirkon kautta koko maailmaan.
2802. ”Joka olet taivaissa” ei tarkoita ilmaisuna mitään paikkaa, vaan Jumalan suuruutta ja hänen läsnäoloaan vanhurskaiden sydämissä. Taivas, Isän koti, on tosi isänmaa, johon me pyrimme ja jonne me jo kuulumme.

Kolmas artikkeli

SEITSEMÄN PYYNTÖÄ

2803. Kun olemme asettuneet Jumalan, Isämme, läsnäoloon palvoaksemme, rakastaaksemme ja ylistääksemme häntä, lapseuden Henki saa sydämis-tämme nousemaan seitsemän pyyntöä, seitsemän ylistystä. Kolme ensimmäistä, jotka liittyvät suorimmin Jumalaan, kääntävät meidät Isän kirkkaut-

⁵² vrt. Fil. 3:20; Hepr. 13:14.

⁵³ *Epistula ad Diogenetum*, 5, 8–9: SC 33, 62–64.

⁵⁴ vrt. Vatikaanin II kirkkokok., pastoraalikongregatio *Gaudium et spes*, 22.

ta kohti, seuraavat neljä ovat ikään kuin teitä Jumalan luokse, ja ne kantavat kurjuutemme hänen armonsa eteen. ”Syvyys huutaa syvyydelle” (Ps. 42:8). 2627

2804. Ensimmäisten pyyntöjen aalto vie meidät Jumalaa kohti hänen itsensä tähden: *sinun* nimesi, *sinun* valtakuntasi, *sinun* tahtosi! Rakkaudelle on tyypillistä ajatella ensimmäiseksi rakastettua. Yhdessäkään näistä pyynnöistä emme mainitse itseämme, vaan se palava into ja jopa ahdistus, jota Jumalan hellästi rakastama Poika on tuntenut Isänsä kunnian puolesta, tarttuu meihin:⁵⁵ ”pyhitetty olkoon ... tulkoon ... tapahtukoon ...” Nämä kolme pyyntöä on jo täytetty Vapahtajamme Kristuksen uhrissa, mutta nyt ne toivoen kääntyvät lopullista täyttymystään kohti, niin kauan kuin Jumala ei vielä ole kaikki kaikessa⁵⁶.

2805. Toinen pyyntöjen aalto etenee tiettyjä eukaristian epikleesirukouksia muistuttavalla tavalla: se kantaa esiin odotuksemme ja kiinnittää laupeuden Isän katseen puoleemme. Se nousee meistä ja koskee meitä nyt, tässä maailmassa: ”anna *meille* ... anna *meille* anteeksi ... älä johdata *meitä* ... päästä *meidät*...” Neljäs ja viides pyyntö koskevat elämäämme, joka tarvitsee ravintoa ja parantumista synneistämme. Kaksi viimeistä pyyntöä koskevat taisteluamme elämän voiton puolesta, itse rukouksen taistelua. 1105

2806. Kolme ensimmäistä pyyntöä vahvistavat meitä uskossa, täyttävät meidät toivolla ja sytyttävät rakkautemme palamaan. Luotuina ja vieläpä synnintekijöinä meidän täytyy rukoilla ”meidän” itsemme puolesta, sen ”meidän”, joka kattaa koko maailman ja historian; sen me kannamme Jumalamme äärettömän rakkauden eteen. Sillä Kristuksensa nimen ja Henkensä valtakunnan kautta Isämme vie päätökseen meitä ja koko maailmaa koskevan pelastussuunnitelmansa. 2656–2658

I ”Pyhitetty olkoon sinun nimesi” 2142–2159

2807. Sanaa ”pyhittää” ei tässä tule ymmärtää niinkään pyhitystä aikaansaavaksi (Jumala yksin pyhittää, tekee pyhäksi), vaan ennen kaikkea arvostavaksi: jotakin tunnustetaan pyhäksi ja kohdellaan pyhänä. Sen tähden palvonnasta nouseva rukous ”Pyhitetty olkoon ...” käsitetään toisinaan ylistykseksi ja kiitokseksi.⁵⁷ Mutta Jeesus on opettanut meille tämän pyynnön toivomuksen muodossa: se on pyyntö, kaipausta ja odotusta, johon sekä Jumala että ihminen ovat sitoutuneet. Ensimmäinen pyyntö Isällemme vie meidät syvälle sekä hänen jumaluutensa sisimpään salaisuuteen että ihmiskunnan pelastushistoriaan. Kun me pyydämme, että hänen nimensä pyhitettäisiin, se

⁵⁵ vrt. Luuk. 22:15; 12:50.

⁵⁶ vrt. 1 Kor. 15:28.

⁵⁷ vrt. Ps. 111:9; Luuk. 1:49.

sisällyttää meidät ”suunnitelmaan, jonka hän oli nähnyt hyväksi tehdä”(Ef. 1:9), ”olemaan hänen edessään pyhiä ja nuhteettomia”(Ef 1:4). 2097

2808. Jumala ilmoittaa nimensä pelastushistorian ratkaisevilla hetkillä; hän ilmoittaa sen viemällä työnsä päätökseen. Silti tämä työ ei toteudu asiaankuuluvalla tavalla meidän hyväksemme ja meissä, ellei hänen nimensä tule meidän kauttamme ja meissä pyhitetyksi. 203, 432

2809. Jumalan pyhyys on hänen ikuisen salaisuutensa luoksepääsemätön keskus. Sitä mitä luomakunta ja historia ilmoittavat hänestä, Raamattu kutsuu *kirkkaudeksi*, hänen majesteettiutensa säteilyksi.⁵⁸ Luomalla ihmisen ”kuvakseen”, ”kaltaiseksi” (1 Moos. 1:26), Jumala kruunaa hänet ”kirkkaudella”,⁵⁹ mutta tekemällä syntiä ihminen on ”kadottanut Jumalan kirkkauden”.⁶⁰ Niinpä Jumala ilmaisee pyhyytensä ilmoittamalla ja antamalla tunnettavaksi nimensä palauttaukseen ihmisen ”Luojaansa kuvaksi” (Kol. 3:10). 293, 705

2810. Abrahamille antamallaan lupauksella ja sen vahvistaneella valalla⁶¹ Jumala sitoutuu vastuuseen paljastamatta kuitenkaan nimeään. Hän alkaa ilmoittaa nimeään⁶² vasta Moosekselle, tuo sen julki koko kansan silmien edessä pelastamalla kansan egyptiläisten vallasta: ”Hän on mahtava ja suuri” (2 Moos. 15:1). Siinailla solmitusta liitosta lähtien tämä kansa on hänen ja sen tulee olla ”pyhä kansa” (tai ”pyhitetty” – hepreankielessä näistä käytetään samaa sanaa),⁶³ sillä Jumalan nimi asuu siinä. 63

2811. Huolimatta pyhästä laista, jonka pyhä Jumala⁶⁴ antaa kansalle yhä uudestaan – ja vaikka Herra pysyy kärsivällisenä nimensä tähden – kansa kääntyy kuitenkin Israelin Pyhästä pois ja tahraa hänen nimensä kansojen keskuudessa.⁶⁵ Sen vuoksi vanhan liiton vanhurskaat, maanpakolaisuudesta palanneet köyhät ja profeetat olivat täynnä palavaa intoa Jumalan nimen puolesta. 2143

2812. Lopulta pyhän Jumalan nimi ilmoitetaan ja annetaan meille Jeesuksessa, ihmiseksi tullessa Pelastajassa.⁶⁶ Se ilmoitetaan siinä, mitä hän on, hänen sanallaan ja hänen uhrillaan.⁶⁷ Tässä on hänen ylipapillisen rukouksensa sydän: Pyhä Isä, ”minä pyhitän itseni uhriksi heidän tähtensä, että

⁵⁸ vrt. Ps. 8; Jes. 6:3.

⁵⁹ vrt. Ps. 8:6.

⁶⁰ vrt. Room. 3:23.

⁶¹ vrt. Hepr. 6:13.

⁶² vrt. 2 Moos. 3:14.

⁶³ vrt. 2 Moos. 19:5–6.

⁶⁴ vrt. 3 Moos. 19:2: ”Olkaa pyhät, sillä minä, Herra, teidän Jumalanne, olen pyhä.”

⁶⁵ vrt. Hes. 20; 36.

⁶⁶ vrt. Matt. 1:21; Luuk. 1:31.

⁶⁷ vrt. Joh. 8:28; 17:8; 17:17–19.

heistäkin tulisi totuuden pyhittämiä” (Joh. 17:19). Koska Jeesus ”pyhittää” oman nimensä,⁶⁸ hän ”ilmoittaa” meille Isän nimen.⁶⁹ Jeesuksen pääsiäisen päättyessä Isä antaa hänelle nimen, joka on kaikkia muita nimiä suurempi: Jeesus on Herra, Isän Jumalan kunniaksi.⁷⁰ 434

2813. Kasteen vedessä meidät on pesty puhtaiksi, pyhitetty ja tehty ”vanhurskaiksi Herran Jeesuksen Kristuksen nimessä ja meidän Jumalamme Hengessä” (1 Kor. 6:11). Meidän Isämme kutsuu meitä ”pyhitykseen” koko elämällemme (1 Tess. 4:7). Koska me hänen vaikutuksestaan olemme Kristuksessa Jeesuksessa, jonka hän ”on antanut meille ... pyhitykseksi” (1 Kor. 1:30), niin hänen nimensä pyhittäminen meidän kauttamme ja meissä koskee hänen kunniaansa ja meidän elämäämme. Näin tärkeä on ensimmäinen pyyntömme Isä meidän -rukouksessa. 2013

”Kuka voisi pyhittää Jumalan, koska hän itse on se, joka pyhittää? Mutta koska hän on sanonut: ’Pysykää aina minulle pyhitettyinä, sillä minä, Herra, olen pyhä’ (3 Moos. 11:44), niin mekin pyydämme, että me, jotka olemme kasteen pyhittämät, pysyisimme siinä, mitä olemme alkaneet olla. Ja sitä me pyydämme joka päivä, sillä me teemme joka päivä syntiä ja meidän on puhdistettava syntimme jatkuvalla pyhittämisellä ... Me turvaudumme siis rukoukseen, jotta tämä pyhitys pysyisi meissä”.⁷¹

2814. *Sekä elämästämme että rukouksestamme riippuu, pyhitetäänkö hänen nimensä kansojen keskuudessa:* 2045

”Me pyydämme, että Jumala pyhittäisi nimensä, hän joka pyhyydellään pelastaa ja pyhittää koko luomakunnan ... Tämä on se nimi, joka antaa kadoksiin joutuneelle maailmalle pelastuksen. Mutta me pyydämme, että Jumalan nimi tulisi pyhitetyksi *meidän elämämme kautta*. Jos teemme hyvää, niin Jumalan nimeä ylistetään; jos teemme pahaa, sitä pilkataan, niin kuin apostoli sanoo: ’Teidän vuoksenne pakanakansat pilkkaavat Jumalan nimeä’ (Room. 2:24).⁷² Siksi pyydämme, että sielumme tulisi arvolliseksi saamaan sellaisen pyhyden, joka vastaa Jumalan nimen pyhyttä”.⁷³

”Sanoessamme: ’Pyhitetty olkoon sinun nimesi’ pyydämme, että se pyhitettäisiin meissä, jotka kuulumme hänelle, samoin kuin toisissa, joita Jumalan armo vielä odottaa, jotta näin tottelisimme sitäkin säädöstä, joka kehottaa *rukoilemaan kaikkien puolesta, jopa vihollistemmekin*. Siksi emme pyydä nimen omaan ’Pyhitetty olkoon sinun nimesi meissä’, sillä me pyydämme, että se pyhitettäisiin kaikissa ihmisissä”.⁷⁴

2815. Tämä ensimmäinen pyyntö, johon kaikki muut sisältyvät, kuullaan *Kristuksen rukouksen* kautta, niin kuin kuusi muutakin pyyntöä. Isä meidän

⁶⁸ vrt. Hes. 20:39; 36:20–21.

⁶⁹ vrt. Joh. 17:6.

⁷⁰ vrt. Fil. 2:9–11.

⁷¹ pyhä Cyprianus, *De dominica Oratione*, 12: PL 4, 544.

⁷² vrt. Hes. 36:20–22.

⁷³ pyhä Petrus Chrysologus, *Sermo* 71, 4: PL 52, 402.

⁷⁴ Tertullianus, *De oratione*, 3, 4: PL 1, 1259.

-rukous on meidän rukouksemme, kun se rukoillaan *Jeesuksen nimessä*.⁷⁵ Jeesus rukoilee ylipapillisessa rukouksessaan: ”Pyhä Isä, suojele heitä nimessäsi, jonka olet minulle antanut” (Joh. 17:11). 2750

II ”Tulkoon sinun valtakuntasi”

2816. Sana ”valtakunta” (basileia) voidaan Uudessa testamentissa kääntää sanoilla ”kuninkuus” (abstraktinen käsite), ”kuningaskunta” (konkreettinen käsite) tai ”kuninkaan valta” (toimintakäsite). Jumalan valtakunta on jo meidän edessämme. Ihmiseksi tullessa Sanassa se on tullut meitä lähelle, koko evankeliumi on julistanut sitä ja Kristuksen kuolemassa ja ylösnousemuksessa se on saapunut. Jumalan valtakunta on tullut viimeisestä ehtoollisesta alkaen, ja eukaristiassa se on meidän keskellämme. Jumalan valtakunta tulee kirkkaudessa, kun Kristus luovuttaa sen Isälle. 541, 2632, 560, 1107

”Mutta on mahdollista, että Kristus itse on Jumalan valtakunta, jonka saapumista me päivittäin rukoilemme ja jonka tuloa me tahdomme odotuksellamme kiirehtiä. Niin kuin hän on meidän ylösnousemuksemme, sillä hänessä me nousemme kuolleista, niin hänet itsensä myös voidaan ymmärtää Jumalan valtakunnaksi, koska hänessä me saamme hallita.”⁷⁶

2817. Tämä pyyntö on ”Marana tha”, Hengen ja morsiamen huuto: ”Tule, Herra Jeesus!” 451, 2632, 671

”Vaikka tämä rukous ei olisikaan velvoittanut meitä pyytämään valtakunnan tulemistä, meidän olisi tullut itsestämme puhjeta tähän pyyntöön ja kiiruhtaa syleilemään toivoamme. Marttyyrien sielut huutavat alttarin alta Herralle suurella äänellä: ’Kuinka kauan kestää, Herra, ennen kuin lausut tuomiosi ja kostat meidän veremme maan asukkaille?’ (Ilm. 6:10). Sillä he saavat oikeuden ajan lopulla. Herra, kiiruhda valtakuntasi tulemistä!”⁷⁷

2818. Herran rukouksessa on pääasiassa kysymys Jumalan valtakunnan lopullisesta tulemisesta Kristuksen paluussa.⁷⁸ Mutta tämä kaipaus ei vie kirkkoa pois sen lähetystehtävästä, vaan pikemmin velvoittaa siihen. Sillä helluntaista lähtien valtakunnan tulo on Herran Hengen työ. Hän ”jatkaa maailmassa Poikasi työtä ja täydentää kaiken pyhityksen”.⁷⁹ 769

2819. ”Jumalan valtakunta on vanhurskautta, rauhaa ja iloa Pyhässä Hengessä” (Room. 14:17). Viimeiset ajat, joita elämme, ovat Pyhän Hengen vuodattamisen aikaa. Helluntaista lähtien ”lihan” ja ”hengen” välillä on käyty ratkaisevaa taistelua.⁸⁰ 2046, 2516

⁷⁵ vrt. Joh. 14:13; 15:16; 16:24,26.

⁷⁶ pyhä Cyprianus, *De dominica Oratione*, 13: PL 4, 545.

⁷⁷ Tertullianus, *De oratione*, 5, 2–4: PL 1, 1261–1262

⁷⁸ vrt. Tit. 2:13.

⁷⁹ vrt. *Neljäs eukaristinen rukous*, 118: Missale Romanum.

⁸⁰ vrt. Gal. 5:16–25.

”Vain puhdas sielu voi luottavaisesti sanoa: ’Tulkoon sinun valtakuntasi’. Sillä se, joka kuuntelee Paavalin sanoja: ’Synti ei siis saa hallita teidän kuolevaista ruumistanne’ (Room. 6:12), se joka teoissaan, ajatuksissaan ja puheissaan pysyy puhtaan, voi sanoa Jumalalle: ’Tulkoon sinun valtakuntasi’”.⁸¹ 2519

2820. Kristittyjen tulee Pyhän Hengen antamalla erottelukyvillä erottaa toisistaan Jumalan valtakunnan kasvaminen ja sen kulttuurin ja yhteiskunnan kehittyminen, jonka piirissä he elävät. Tämän erottelun tekeminen ei merkitse eroa maailmasta, sillä ihmisen kutsumus ikuiseen elämään ei poista vaan vahvistaa hänen velvollisuuttaan käyttää Luojalta saatuja voimia ja keinoja oikeudenmukaisuuden ja rauhan edistämiseksi tässä maailmassa.⁸² 1049

2821. Jeesuksen rukous kantaa tätä pyyntöä ja pyyntö tulee siinä kuulluksi, ja se on läsnä eukaristiassa ja vaikuttaa siinä;⁸³ se kantaa hedelmää autuaak-sijulistusten mukaisessa uudessa elämässä.⁸⁴ 2746

III ”Tapahtukoon sinun tahtosi myös maan päällä niin kuin taivaassa”

2822. Isämme tahto on se, ”että kaikki ihmiset pelastuisivat ja tulisivat tuntemaan totuuden” (1 Tim. 2:4). Hän ”on kärsivällinen ... koska ei halua kenenkään tuhoutuvan” (2 Piet. 3:9).⁸⁵ Se hänen käskyistään, joka sisältää kaikki muut käskyt ja ilmoittaa koko hänen tahtonsa, kuuluu: ”Rakastakaa toisianne! Niin kuin minä olen rakastanut teitä, rakastakaa tekin toistanne” (Joh. 13:34).⁸⁶ 851, 2196

2823. Jumala ”on ilmaissut meille tahtonsa salaisuuden, sen ... suunnitelman, jonka hän oli nähnyt hyväksi tehdä ... hän oli yhdistävä Kristuksessa yhdeksi kaiken ... Jumala on myös antanut Kristuksessa meille perintöosan, niin kuin hän oli suunnitellut ja ennalta määrännyt – hän, joka saattaa kaiken tapahtumaan tahtonsa ja päätöksensä mukaisesti” (Ef. 1:9–11). Niinpä rukoilemme hartaasti, että tämä rakkauden suunnitelma toteutuisi maan päällä, niin kuin se jo tapahtuu taivaassa. 59

2824. Isän tahto toteutui Kristuksessa, hänen inhimillisestä tahdostaan täydellisesti ja kerta kaikkiaan. Maailmaan tullessaan Jeesus sanoi: ”Tässä olen ... Olen tullut tekemään sinun tahtosi, Jumala” (vrt. Hepr. 10:7).⁸⁷ Vain Jee-

⁸¹ pyhä Kyrillos Jerusalemlainen, *Catecheses mystagogicae*, 5, 13; PG 33, 1120.

⁸² vrt. Vatikaanin II kirkkokok., pastoraalikongregatio *Gaudium et spes* 22; 32; 39; 45; Paavali VI, apostolinen kehoitus *Evangelii nuntiandi*, 31.

⁸³ vrt. Joh. 17:17–20.

⁸⁴ vrt. Matt. 5:13–16; 6:24; 7:12–13.

⁸⁵ vrt. Matt. 18:14.

⁸⁶ vrt. Joh. 13:34; 1 Joh. 3:4; Luuk. 10:25–37.

⁸⁷ vrt. Ps. 40, 8–9.

sus voi sanoa: ”Minä teen kaiken hänen mielensä mukaan” (Joh. 8:29). Kuolemantuskassa rukoillessaan hän suostuu kokonaan tähän Isän tahtoon: ”Älköön toteutuko minun tahtoni, vaan sinun” (Luuk. 22:42).⁸⁸ Sen tähden Jeesus ”uhrasi itsensä meidän syntiemme tähden ... niin kuin oli Jumalan, meidän Isämme, tahto” (Gal. 1:4). ”Tämän tahdon mukaisesti meidät on pyhitetty ainutkertaisella uhrilla, kun Jeesus Kristus uhrasi oman ruumiinsa” (Hepr. 10:10). 475, 612

2825. ”Vaikka hän [Jeesus] oli Poika, hän joutui kärsimyksistä oppimaan, mitä on kuuliaisuus” (Hepr. 5:8). Kuinka paljon enemmän tämä koskeekaan meitä luotuja ja syntisiä, jotka on otettu Jeesuksessa lapsen asemaan! Me pyydämme Isäämme yhdistämään tahtomme hänen Poikansa tahtoon, jotta täyttäisimme hänen tahtonsa, hänen pelastussuunnitelmansa maailman elämän puolesta. Me itse olemme siihen täysin kyvyttömiä, mutta Jeesukseen liittyneinä ja hänen Pyhän Henkensä voimalla voimme luovuttaa tahtomme Isälle ja päättää valita sen, minkä Poika aina valitsi: tehdä sitä, mikä on Isälle mieleen.⁸⁹ 615

Tarttumalla kiinni Kristukseen ”voimme tulla hänen kanssaan yhdeksi ainoaksi Hengeksi ja siten täyttää hänen tahtonsa, jotta se tapahtuisi maan päällä niin kuin se tapahtuu täydellisesti taivaassa”.⁹⁰

”Katsokaa, kuinka [Jeesus Kristus] opetti meille nöyryyttä antamalla meidän ymmärtää, ettei hyve ole vain oman intomme aikaansaannosta, vaan Jumalan armoa. Samalla hän käski jokaisen uskovan, joka rukoilee, rukoilla kaikenkattavasti, koko maailman puolesta. Hän ei nimittäin sanonut: ’Tapahtukoon sinun tahtosi’ minussa tai teissä, vaan: ’koko maailmassa’, jotta kaikki harha katoaisi, totuus hallitsisi, kaikki paha juurittaisiin pois, hyve kukoistaisi ja niin ei olisi enää mitään eroa taivaan ja maan välillä.”⁹¹

2826. Rukouksen kautta voimme ”arvioida, mikä on Jumalan tahto”,⁹² ja saada ”kestävyyttä tehdäksemme sen”.⁹³ Jeesus opettaa meille, ettei taivasten valtakuntaan päästä puhumalla vaan tekemällä ”minun taivaallisen Isäni tahdon” (Matt. 7:21).

2827. ”Jos joku tekee Jumalan tahdon, häntä Jumala kuulee” (vrt. Joh. 9:31).⁹⁴ Näin suuri on kirkon Herransa nimessä rukoileman rukouksen voima ennen kaikkea eukaristiassa; se on esirukousyhteyttä pyhän Jumalanäidin⁹⁵ ja kaikkien pyhien kanssa, jotka olivat Herralle mieluisia, koska he tahtoivat täyttää yksin hänen tahtonsa. 2611

⁸⁸ vrt. Joh. 4:34; 5:30; 6:38.

⁸⁹ vrt. Joh. 8:29.

⁹⁰ Origenes, *De oratione*, 26, 3: PG 11, 501.

⁹¹ pyhä Johannes Khryssostomos, *In Matthaem* 19, 5: PG 57, 280.

⁹² vrt. Room. 12:2; Ef. 5:17.

⁹³ Hepr. 10:36.

⁹⁴ vrt. 1 Joh. 5:14.

⁹⁵ vrt. Luuk. 1:38,49.

”Totuutta loukkaamatta voimme kääntää sanat: ’Tapahtukoon sinun tahtosi myös maan päällä niin kuin taivaassa’ seuraavilla sanoilla: ’myös kirkossa niin kuin sen Herrassa, Jeesuksessa Kristuksessa; kihlatussa morsiamessa niin kuin sulhasessa, joka on täyttänyt Isän tahdon’.”⁹⁶ 796

IV ”Anna meille tänä päivänä jokapäiväinen leipämme”

2828. *Anna meille.* Lasten luottamus on suloista, kun he odottavat saavansa Isältään kaiken. ”Hän antaa aurinkonsa nousta niin pahoille kuin hyvälle ja lähettää sateen niin hurskaille kuin jumalattomille” (Matt. 5:45). Hän antaa ”ruoan ajallaan” kaikelle, mikä elää (Ps. 104:27). Jeesus opettaa meille tämän pyynnön; se kirkastaa Isäämme tunnustamalla, kuinka hän on hyvä yli kaiken hyvyyden. 2778

2829. ”Anna meille” on ilmaus myös liitosta: me olemme Jumalan ja Jumala on meidän, meitä varten. Mutta sana ”meille” tunnustaa hänet myös kaikkien ihmisten Isäksi. Niinpä rukoilemme häntä heidän kaikkien puolesta tuntien yhteisvastuuta heidän tarpeistaan ja kärsimyksistään. 1939

2830. *Leipämme.* Isä, joka antaa meille elämän, ei voi olla antamatta meille elämällemme välttämätöntä ravintoa, kaikkia soveliaita aineellisia ja henkisiä hyvyksiä. Jeesus korostaa vuorisaarnassa lapsenomaista luottamusta, joka toimii yhteistyössä Isämme kaitselmuksen kanssa.⁹⁷ Herra ei johdata meitä mihinkään passiivisuuteen,⁹⁸ vaan hän haluaa vapauttaa meidät kaikesta huolestuneisuudesta ja levottomuudesta. Jumalan lasten Isän käsiin jättäytymistä voidaan kuvailla seuraavasti: 2633

”Niille, jotka etsivät Jumalan valtakuntaa ja hänen vanhurskauttaan, hän on luvannut antaa kaikkea muutakin yltäkyllin. Sillä koska kaikki kuuluu Jumalalle, siltä jolla on Jumala, ei puutu mitään, jos hän puolestaan antaa Jumalalle kaiken, mikä Jumalalle kuuluu.”⁹⁹ 227

2831. Mutta leivän puutteesta nälkää näkevien ihmisten olemassaolo paljastaa, että tällä pyynnöllä on muukin syvyys. Maailmassa vallitsevan nälän järkyttävyyttä kutsuu vilpittömästi rukoilevia kristittyjä ottamaan tehokkaasti vastuuta veljistään, niin henkilökohtaisessa toiminnassaan kuin yhteenkuuluvuudessa koko ihmiskunnan kanssa. Tätä Herran rukouksen pyyntöä ei voi irrottaa Jeesuksen vertauksista köyhästä Lasaruksesta¹⁰⁰ ja viimeisestä tuomiosta.¹⁰¹ 1038

⁹⁶ pyhä Augustinus, *De sermone Domini in monte*, 2, 6, 24: PL 34, 1279.

⁹⁷ vrt. Matt. 6:25–34.

⁹⁸ vrt. 2 Tess. 3:6–13.

⁹⁹ pyhä Cyprianus, *De dominica Oratione*, 21: PL 4, 551.

¹⁰⁰ vrt. Luuk. 16:19–31.

¹⁰¹ vrt. Matt. 25:31–46.

2832. Niin kuin hapate nostaa taikinan, niin tulee Jumalan uudenlaisen valtakunnan täyttää maa Kristuksen Hengellä.¹⁰² Sen tulee näkyä siten, että henkilökohtaiset ja yhteiskunnalliset, taloudelliset ja kansainväliset suhteet tulevat oikeudenmukaisiksi. Mutta koskaan ei saa unohtaa, ettei oikeudenmukaisia yhteiskunnallisia rakenteita voi olla olemassa ilman ihmisiä, jotka haluavat olla oikeudenmukaisia. 1928

2833. Kysymys on ”meidän” leivästä: ”yhdestä” ”monia” varten. Autuaaksijulistusten köyhyys on hyve, joka olemukseltaan on jakamista: se kutsuu meitä antamaan eteenpäin ja jakamaan aineellisia ja henkisiä hyvyyksiä, ei pakosta vaan rakkaudesta, jotta joidenkin yltäkylläisyys koituisi avuksi toisten hätään.¹⁰³ 2790, 2546

2834. ”Rukoile ja tee työtä.”¹⁰⁴ ”Rukoilkaa, niin kuin kaikki riippuisi Jumalasta, ja tehkää työtä, niin kuin kaikki riippuisi teistä.”¹⁰⁵ Silloinkin, kun olemme tehneet työmme, saamamme ravinto pysyy Isämme antamana lahjana; on oikein pyytää sitä häneltä ja kiittää siitä häntä, kuten kristilliset perheet tekevät rukoillessaan ruokarukouksen. 2428

2835. Tämä pyyntö ja vastuu, jonka se tuo mukanaan, koskevat myös toiseltaista nälkää, johon ihmiset nääntyvät: ”Ei ihminen elä ainoastaan leivästä, vaan jokaisesta sanasta, joka lähtee Jumalan suusta” (Matt. 4:4),¹⁰⁶ eli hänen sanastaan ja henkäyksestään. Kristittyjen täytyy koota kaikki voimansa, jotta ”köyhille julistettaisiin ilosanoma”. Sillä maan päällä on sellaista nälkää, joka ei ole ”leivän nälkää, ei veden janoa, vaan Herran sanan kuulemisen nälkää” (vrt. Aam. 8:11). Siksi Herran rukouksen neljännen pyynnön erityinen kristillinen merkitys koskee Elämän leipää: uskossa vastaanotettavaa Jumalan sanaa ja eukaristiassa lahjaksi saatavaa Kristuksen ruumista.¹⁰⁷ 2443, 1384

2836. *Tänä päivänä* on myös luottamuksen ilmaus. Herra opettaa sen meille;¹⁰⁸ ylimielisyytemme ei ole voinut sitä keksiä. Koska kysymys on ennen kaikkea Isän sanasta ja hänen Poikansa ruumiista, tämä ”tänä päivänä” ei ole ainoastaan meidän lyhyen maallisen aikamme hetki, vaan Jumalan ”tänä päivänä”. 1165

”Jos saat joka päivä leipää, jokainen päivä on ’tänä päivänä’. Jos Kristus tänä päivänä on sinun, hän nousee sinun puolestasi kuolleista joka päivä. Miten se on mahdollista? ’Sinä olet minun Poikani, tänä päivänä minä sinut synnytin’ (Ps. 2:7). Sen tähden ”tänä päivänä” on silloin, kun Kristus nousee kuolleista”¹⁰⁹.

¹⁰² vrt. Vatikaanin II kirkkokok., dekreetti maallikoista, *Apostolicam actuositatem*, 5.

¹⁰³ vrt. 2 Kor. 8:1–15.

¹⁰⁴ vrt. pyhä Benedictus, *Regula* 20; 48.

¹⁰⁵ pyhään Ignatius de Loyolaan yhdistetty lause.

¹⁰⁶ vrt. 5 Moos. 8:3.

¹⁰⁷ vrt. Joh. 6:26–58.

¹⁰⁸ vrt. Matt. 6:34; 2 Moos. 16:19.

¹⁰⁹ pyhä Ambrosius, *De sacramentis*, 5, 26: PL 16, 453.

2837. *Jokapäiväinen*. Tämä sana, *epiousios*, esiintyy Uudessa testamentissa vain tässä yhteydessä. Ajallisesti käsitettynä se toistaa pedagogisessa mielessä tuon ”tänä päivänä”¹¹⁰ vahvistaakseen meissä ehdotonta luottamusta. Laadullisessa mielessä se merkitsee elämälle välttämätöntä ja laajemmassa merkityksessä jokaista hyvyyttä, jota tarvitaan elämän ylläpitämiseksi.¹¹¹ Kirjaimellisesti ymmärrettynä (*epiousios*: olemuksen tai luonnon ylittävä) se tarkoittaa välittömästi Elämän leipää, Kristuksen ruumista, ja ”kuolemattomuuden lääketä”,¹¹² jota ilman meillä ei ole elämää itsessämme.¹¹³ Kun tämä liitetään aiemmin esitettyyn, rukouspyynnön taivaallinen merkitys on ilmiselvä: ”päivä”, jota tässä tarkoitetaan, on Herran päivä, Jumalan valtakunnan juhla-aterian päivä. Sitä ennakoi eukaristia, joka jo on tulevan valtakunnan esimakua. Siksi on paikallaan viettää eukaristiaa joka päivä. 2659, 2633, 1405, 1166, 1389

”Eukaristia on jokapäiväinen leipämme. Tämän jumalallisen ruoan erityinen lahja on voima liittää yhteen: se yhdistää meidät Herran ruumiiseen ja tekee meistä hänen jäseniään, jotta meistä tulisi se, mitä otamme vastaan ... Tätä jokapäiväistä leipää ovat myös lukukappaleet, joita kuuntelette joka päivä kirkossa, samoin hymnit, joita kuulette ja laulatte. Kaiken tämän tarvitsemme pyhiinvaelluksellamme.”¹¹⁴

Taivaallinen Isä kehottaa meitä taivaan lapsina pyytämään taivaan leipää.¹¹⁵ Kristus ”itse on leipä, joka kylvettiin Neitsyeeseen, kohosi lihassa, vaivattiin kärsimyksessä, paistettiin haudan uunissa, säilytetään kirkoissa ja uhrataan alttareilla, ja tarjoaa joka päivä uskoville taivaallisen ravinnon”.¹¹⁶

V ”Anna meille anteeksi velkamme, niin kuin mekin annamme anteeksi velallisillemme”

2838. Tämä pyyntö hämmästyttää. Jos se käsittäisi vain lauseen alkupuolen ”Anna meille anteeksi velkamme”, se voisi sisältyä jo Isä meidän -rukouksen kolmeen ensimmäiseen pyyntöön, koska Kristuksen uhri saa aikaan ”syntien anteeksiantamisen”. Mutta lauseen jälkipuolen mukaan pyyntöämme ei kuulla, jos emme ensin täytä erästä vaatimusta. Pyyntömme suuntautuu tulevaisuuteen; vastauksemme täytyy edeltää sitä. Pyyntö ja vastaus liittyvät yhteen sanoilla ”niin kuin”. 1425, 1933, 2631

”ANNA MEILLE ANTEEKSI VELKAMME ...”

2839. Aloimme rukoilla Isäämme rohkean luottavasti. Rukoillessamme, että hänen nimensä pyhitettäisiin, pyysimme häneltä, että pyhittyisimme yhä

¹¹⁰ vrt. 2 Moos. 16:19–21.

¹¹¹ vrt. 1 Tim. 6:8.

¹¹² pyhä Ignatios Antiokialainen, *Epistula ad Ephesios*, 20, 2: SC 10bis, 76.

¹¹³ vrt. Joh. 6:53–56.

¹¹⁴ pyhä Augustinus, *Sermo 57*, 7, 7: PL 38, 389–390.

¹¹⁵ vrt. Joh. 6:51.

¹¹⁶ pyhä Petrus Chrysologus, *Sermo 67*, 7: PL 52, 402.

enemmän. Vaikka meidät kerran on puettu kastepukuun, emme kuitenkaan lakkaa tekemästä syntiä, kääntymästä pois Jumalasta. Nyt, tässä uudessa pyynnössä, palaamme tuhlaajapojan tavoin¹¹⁷ takaisin hänen luokseen ja tunnustamme itsemme syntisiksi hänen edessään, niin kuin publikaanikin tunnusti.¹¹⁸ Pyyntömme alkaa ”ripillä”, jossa tunnustamme yhtäikaa oman kurjuutemme ja Jumalan laupeuden. Toivomme on luja, koska hänen Pojassaan ”meillä on lunastus, rikkomustemme anteeksianto” (Kol. 1:14).¹¹⁹ Hänen kirkkonsa sakramenteissa saamme tehokkaan ja luotettavan merkin hänen anteeksiantamuksestaan.¹²⁰ 1425, 1439, 1422

2840. Mutta – ja tämä on pelottavaa – armon runsaus ei pääse sydämeemme, ennen kuin me olemme antaneet anteeksi niille, jotka ovat rikkoneet meitä vastaan. Rakkaus, niin kuin Kristuksen ruumiskin, on jakamaton. Emme voi rakastaa Jumalaa, jota emme näe, ellemme rakasta veljeä ja sisarta, jotka näemme.¹²¹ Kieltäytyessämme antamasta anteeksi veljillemme ja sisarillemme sydämemme sulkeutuu, eikä Isän armahtava rakkaus pääse sen kovuuden läpi; tunnustaessamme syntimme sydämemme on avoin hänen armolleen. 1864

2841. Tämä pyyntö on niin tärkeä, että se on ainoa, johon Herra palaa vuorisaarnassa ja jota hän selittää.¹²² Ihmisen on mahdotonta täyttää tätä liiton salaisuuden ratkaisevaa vaatimusta, mutta ”Jumalalle kaikki on mahdollista” (Matt. 19:26).

...”NIIN KUIN MEKIN ANNAMME ANTEEKSI VELALLISILLEMME”

2842. Tämä ”niin kuin” esiintyy muuallakin Jeesuksen opetuksessa: ”Olkaa siis täydellisiä, *niin kuin* teidän taivaallinen Isänne on täydellinen” (Matt. 5:48). ”Olkaa valmiit armahtamaan, *niin kuin* teidän Isännekin armahtaa” (Luuk. 6:36). ”Minä annan teille uuden käskyn: rakastakaa toisianne! *Niin kuin* minä olen rakastanut teitä, rakastakaa tekin toistanne” (Joh. 13:34). Herran käskyn noudattaminen olisi mahdotonta, jos kyseessä olisi Jumalan esikuvan ulkonainen jäljittely. Mutta tässä on kyse elävästä, ”sydämen syvyyksistä” nousevasta osallisuudesta meidän Jumalamme pyhyyteen, laupeuteen ja rakkauteen. Vain Henki, josta ”elämme” (Gal. 5:25), voi tehdä mieleemme Jeesuksen mielen kaltaiseksi.¹²³ Silloin anteeksiantamuksen ykseys tulee mahdolliseksi, ja me annamme toisillemme anteeksi, ”*niin kuin* Jumalakin on antanut meille anteeksi Kristuksessa” (Ef. 4:32). 521

¹¹⁷ vrt. Luuk. 15:11–32.

¹¹⁸ vrt. Luuk. 18:13.

¹¹⁹ vrt. Ef. 1:7.

¹²⁰ vrt. Matt. 26:28; Joh. 20:23.

¹²¹ vrt. 1 Joh. 4:20.

¹²² vrt. Matt. 5:23–34; 6:14–15; Mark. 11:25.

¹²³ vrt. Fil. 2:1,5.

2843. Näin saavat elämän Herran sanat anteeksiantamuksesta eli rakkaudesta, joka rakastaa äärimmäisyyteen asti¹²⁴. Vertaus armottomasta palvelijasta, johon Herran opetus kirkollisesta yhteydestä huipentuu,¹²⁵ loppuu sanoihin: ”Näin myös minun taivaallinen Isäni tekee teille, ellette anna kukin veljellenne anteeksi koko sydämeštänne.” Tästä, ”*koko sydämeštä*”, riippuu kaikki. Ei ole meidän vlassamme olla tuntematta yhä vääryyttä tai unohtaa sitä, mutta Pyhälle Hengelle antautunut sydän kääntää loukkauksen myötätunnoksi ja puhdistaa muistin muuttamalla rikkomuksen esirukoukseksi. 368

2844. Kristillinen rukous ulottuu niin pitkälle, että se antaa anteeksi vihollisille.¹²⁶ Se muuttaa opetuslapsen tekemällä hänestä Mestarinsa kaltaisen. Anteeksiantamus on kristillisen rukouksen kohokohtia. Siksi vain sellainen sydän, joka on sopuoinnussa Jumalan myötätunnon kanssa, voi saada itselleen rukouksen lahjan. Anteeksiantamus todistaa myös siitä, että meidän maailmassamme rakkaus on syntiä voimakkaampi. Menneiden aikojen ja nykyajan marttyyrit antavat tämän todistuksen Jeesuksesta. Anteeksiantamus on olennainen ehto Jumalan lasten sovittamiseksi¹²⁷ Isänsä kanssa ja ihmisten sovittamiseksi keskenään.¹²⁸ 2262

2845. Koska anteeksiantamus on olemukseltaan jumalallista, sille ei ole mittaa eikä rajaa.¹²⁹ Rikkomuksista puhuttaessa (”synneistä” Luuk. 11:4 mukaan; ”veloista” Matt. 6:12 mukaan), me kaikki olemme tosiasiasa aina ”velallisia”: ”Älkää olko kenellekään mitään velkaa, paitsi että rakastatte toisianne” (Room. 13:8). Pyhän Kolminaisuuden keskinäinen yhteys on jokaisen suhteen aitouden alkusyy ja mitta.¹³⁰ Se eletään todeksi rukouksessa, mutta ennen kaikkea eukaristiassa.¹³¹ 1441

”Jumala ei ota epäsovun aiheuttajilta uhria vastaan, vaan hän käskää heidän poistua alttarilta tekemään ensin sovinnon veljiensä kanssa: Jumala tahtoo sovituksesi rauhantekijöiden rukoukset. Kaunein uhri Jumalan silmissä on meidän keskinäinen rauhamme ja veljellinen yksimielisyys, koko uskovan kansan ykseys Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen yhteydessä.”¹³²

VI ”Äläkä saata meitä kiusaukseen”

2846. Tämä pyyntö ulottuu edellisen pyynnön juureen, sillä syntimme ovat kiusaukseen suostumisemme hedelmiä. Pyydämme Isältä, ettei hän ”saattai-

¹²⁴ vrt. Joh. 13:1.

¹²⁵ vrt. Matt. 18:23–35.

¹²⁶ vrt. Matt. 5:43–44.

¹²⁷ vrt. 2 Kor. 5:18–21.

¹²⁸ vrt. Johannes Paavali II, ensyklika *Dives in misericordia*, 14.

¹²⁹ vrt. Matt. 18:21–22; Luuk. 17:3–4.

¹³⁰ vrt. 1 Joh. 3:19–24.

¹³¹ vrt. Matt. 5:23–24.

¹³² vrt. pyhä Cyprianus, *De dominica Oratione*, 23.

si” meitä kiusaukseen. Kreikkalaisen ilmaisun kääntäminen yhdellä sanalla on vaikeaa: se merkitsee ”älä salli meidän joutua kiusaukseen”¹³³ tai ”älä anna meidän jäädä tappiolle”. ”Jumala ei ole pahan kiusattavissa, eikä hän itse kiusaa ketään” (Jaak. 1:13), vaan hän haluaa päinvastoin päästää meidät kiusauksesta. Me pyydämme häneltä, ettei hän sallisi meidän lähteä kulkemaan syntiin vievää tietä. Me olemme keskellä ”lihan ja hengen välistä” taistelua. Tämä Isä meidän -rukouksen pyyntö rukoilee siis erottelukyvyn ja voiman Henkeä. 164, 2516

2847. Pyhä Henki auttaa meitä *erottamaan toisistaan* koetuksen, joka saa aikaan kestävyyttä, ja ”koetellun hyveen”,¹³⁴ joka on välttämätön sisäisen ihmisen kasvulle,¹³⁵ ja kiusauksen, joka johtaa syntiin ja kuolemaan.¹³⁶ Meidän täytyy myös erottaa toisistaan ”kiusaukseen joutuminen” ja ”kiusaukseen suostuminen”. Erottamisen lahja paljastaa lisäksi kiusauksen valheellisuu-den: sen kohde näyttää hyvältä, kauniilta katsella ja houkuttelevalta (1 Moos. 3:6), mutta tosiasiaassa se johtaa kuolemaan. 2284

”Jumala ei pakota hyvään, hän haluaa vapaita olentoja. Kiusauksesta on myös tiettyä hyötyä. Jumalaa lukuunottamatta kukaan ei tiedä, mitä sielumme on saanut Jumalalta, emme edes me itse. Mutta kiusaus tuo sen esiin opettaakseen meitä tunte-maan itsemme ja paljastaakseen siten kurjuutemme ja velvoittaakseen meidät kiit-tämään kaikesta siitä hyvästä, minkä kiusaus on meille paljastanut.”¹³⁷

2848. Kiusauksen vastustamiseen vaaditaan *sydämen ratkaisu*: ”Missä on aarteesi, siellä on myös sydämesi ... Ei kukaan voi palvella kahta herraa” (Matt. 6:21,24). ”Jos Henki on meidän elämämme, ohjatkoon hän myös meidän toimintaamme” (vrt. Gal. 5:25). Tähän yksimielisyyteen Pyhän Hengen kanssa suostuessamme Isä antaa meille voiman. ”Teitä kohdannut kiusaus ei ole mitenkään epätavallinen. Jumalaan voi luottaa. Hän ei salli kiusauksen käydä teille ylivoimaiseksi, vaan antaessaan teidän joutua koetukseen hän samalla valmistaa pääsyn siitä, niin että voitte sen kestää” (1 Kor. 10:13). 1808

2849. Mutta vain rukous tekee mahdolliseksi tällaisen taistelun ja tällaisen voiton. Juuri rukouksellaan Jeesus voitti kiusaajan heti alussa¹³⁸ ja vielä kuolemantuskansa viimeisessä taistelussa.¹³⁹ Näin Kristus liittää meidät tässä Isälle osoitetussa pyynnössä omaan taisteluunsa ja kuolemantuskansa. Mei-tä muistutetaan painokkaasti pysymään *valvovin sydämin* hänen kanssaan.¹⁴⁰ Valvomisen on ”sydämen ovenvartija”, ja Jeesus rukoilee meidän puoles-

¹³³ vrt. Matt. 26:41.

¹³⁴ vrt. Room. 5:3–5.

¹³⁵ vrt. Luuk. 8:13–15; Apt. 14:22; 2 Tim. 3:12.

¹³⁶ vrt. Jaak. 1:14–15.

¹³⁷ Origenes, *De oratione*, 29, 15 ja 17: PG 11, 541–544.

¹³⁸ vrt. Matt. 4:1–11.

¹³⁹ vrt. Matt. 26:36–44.

¹⁴⁰ vrt. Mark. 13:9,23,33–37; 14:38; Luuk. 12:35–40.

tamme Isäänsä sanoen: ”Pyhä Isä, suojele heitä nimesi voimalla.”¹⁴¹ Pyhä Henki pyrkii lakkaamatta herättämään meitä tähän valvomiseen.¹⁴² Tämän pyynnön dramaattinen merkitys ja vakavuus tulee selvästi ilmi, kun ajatella sen koskevan maanpäällisen taistelun viimeistä kiusausta: pyydämme *kestävyyttä loppuun asti*. ”Katso, minä tulen kuin varas. Autuas se, joka valvoo” (Ilm. 16:15). 540, 612, 2612, 162

VII ”Vaan päästä meidät pahasta”

2850. Jeesuksen rukous kantaa myös viimeistä Isä meidän – rukouksen pyyntöä: ”En kuitenkaan pyydä, että ottaisit heidät pois maailmasta, vaan että varjelisit heidät pahalta” (Joh. 17:15). Se koskee meitä jokaista henkilökohtaisesti, mutta rukoilijoina olemme aina ”me” koko kirkon yhteydessä ja koko ihmiskunnan vapauttamiseksi. Herran rukous ei lakkaa avaamasta meitä koko pelastussuunnitelman eri ulottuvuuksille. Meidän keskinäinen riippuvuutemme toisistamme synnin ja kuoleman draamassa muuttuu solidarisuudeksi Kristuksen ruumiissa, ”pyhään yhteydeksi”.¹⁴³ 309

2851. Tässä pyynnössä paha ei merkitse vain jotakin abstraktia, vaan sillä tarkoitetaan persoonaa, Saatanaa, Pahaä, enkeliä joka nousee vastustamaan Jumalaa. ”Paholainen” (dia-bolos), se joka heittäytyy poikkiteloin, asettuu esteeksi Jumalan suunnitelmalle ja hänen Kristuksessa täytetylle pelastustyölleen. 391

2852. Paholainen ”on ollut murhaaja alusta asti ... hän on valehtelija ja valheen isä” (Joh. 8:44), se ”jota kutsutaan ... Saatanaaksi, tuo koko ihmiskunnan eksyttäjää” (Ilm. 12:9). Synti ja kuolema tulivat maailmaan hänen kauttaan ja hänen lopullisen tappionsa koittaessa ”koko luomakunta vapautetaan synnin ja kuoleman turmiosta”.¹⁴⁴ ”Me tiedämme, ettei yksikään Jumalasta syntynyt tee syntiä. Hän, joka on syntynyt Jumalasta, varjelee jokaisen heistä, niin ettei Paha saa otetta. Me tiedämme olevamme Jumalasta, mutta koko maailma on Pahan vallassa” (1 Joh. 5:18–19).

”Herra, joka on ottanut pois syntinne ja antanut anteeksi rikkomuksenne, kykenee suojelemaan ja varjelemaan teidät Paholaisen juonilta, hänen joka käy taistelua teitä vastaan, niin ettei vihollinen, joka on tottunut synnyttämään syntiä, pääse yllättämään teitä. Se joka uskoo itsensä Jumalan haltuun, ei pelkää Paholaista. ’Jos Jumala on meidän puolellamme, kuka voi olla meitä vastaan?’ (Room. 8:31).”¹⁴⁵

2853. ”Tämän maailman hallitsijasta”¹⁴⁶ on saatu kertakaikkinen voitto sillä hetkellä, jolloin Jeesus vapaaehtoisesti antautui kuoleman valtaan antaak-

¹⁴¹ vrt. Joh. 17:11.

¹⁴² vrt. 1 Kor. 16:13; Kol. 4:2; 1 Tess. 5:6; 1 Piet. 5:8.

¹⁴³ vrt. Johannes Paavali II, apostolinen kehoitus *Reconciliatio et paenitentia*, 16.

¹⁴⁴ vrt. *Neljäs eukaristinen rukous*, 123: Missale Romanum.

¹⁴⁵ pyhä Ambrosius, *De sacramentis*, 5, 30: PL 16, 454.

¹⁴⁶ vrt. Joh. 14:30.

seen meille elämän. Se merkitsee tämän maailman tuomiota, ja tämän maailman valtias ”syöstään ulos”.¹⁴⁷ Se ”lähtee ajamaan takaa naista” (Ilm. 12:31),¹⁴⁸ mutta sillä ei ole valtaa häneen; uusi Eeva, Pyhän Hengen ”armon saanut”, on varjeltu synniltä ja kuoleman turmiolta (Marian, ainaisen Neitsyen, pyhän Jumalansynnyttäjän perisynnin sikiäminen ja taivaaseenottaminen). ”Lohikäärmeen raivo yltyi, ja se lähti sotimaan naisen muita lapsia vastaan” (Ilm. 12:17). Siksi Henki ja kirkko rukoilevat: ”Tule, Herra Jeesus!” (Ilm. 22:17,20), sillä hänen tulonsa päästää meidät Pahasta. 677, 490, 972

2854. Pyytäessämme päästä Pahasta rukoilemme myös vapautusta kaikesta menneestä, nykyisestä ja tulevasta pahasta, jonka alkuunpanija ja kiihottaja hän on. Tässä viimeisessä pyynnössä kirkko kantaa maailman koko kurjuuden Isän eteen. Pyytäessään pääsyä kaikesta ihmiskuntaa painavasta pahasta se anoo myös kallisarvoista rauhan lahjaa ja armoa odottaa kestäväänä Kristuksen paluuta. Näin rukoillessaan kirkko ennakoi jo nöyrästi uskoen kaikkien ja kaiken yhdeksi yhdistämistä hänessä, jolla ”on kuoleman ja tuonelan avaimet” (Ilm. 1:18), ”joka on, joka oli ja joka on tuleva, Kaikkivaltias” (Ilm. 1:8).¹⁴⁹ 2632

”Taivaallinen Isä, me pyydämme: päästä meidät kaikesta pahasta ja anna armoisasti rauha meidän päivinämme. Tue meitä laupeudellasi, että olisimme aina vapaat synnistä ja turvassa kaikelta onnettomuudelta odottaessamme autuaallisen toivon täyttymistä ja Vapahtajamme Jeesuksen Kristuksen tulemistä”.¹⁵⁰ 1041

LOPPUYLISTYS

2855. Loppuylistys ”sillä sinun on valtakunta ja voima ja kunnia iankaikkisesti” palaa Isä meidän -rukouksen kolmeen ensimmäiseen pyyntöön, Isän nimen kunnioittamiseen, hänen valtakuntansa tuloon ja hänen pelastustahtonsa voimaan. Mutta nämä rukousaiheet kohoavat nyt palvoen ja kiittäen niin kuin taivaallisessa liturgiassa.¹⁵¹ Tämän maailman ruhtinas on valheellisesti ominut itselleen herruuden, vallan ja kunnian.¹⁵² Kristus, Herra, palauttaa ne takaisin Isälleen ja meidän Isällemme, kunnes hän kerran luovuttaa valtakunnan Isälle hetkellä, jolloin pelastuksen salaisuus toteutuu lopullisesti ja Jumala on oleva kaikki kaikessa.¹⁵³ 2760

¹⁴⁷ vrt. Joh. 12:31; Ilm. 12:10.

¹⁴⁸ vrt. Ilm. 12:13–16.

¹⁴⁹ vrt. Ilm. 1:4.

¹⁵⁰ *Embolismi Isä meidän -rukouksen jälkeen*: Missale Romanum.

¹⁵¹ vrt. Ilm. 1:6; 4:11; 5:13.

¹⁵² vrt. Luuk. 4:5–6.

¹⁵³ vrt. 1 Kor. 15:24–28.

2856. ”Rukouksen päätteeksi sanot ’Aamen’. Pienellä sanalla ’Aamen’, ’Niin tapahtukoon!’¹⁵⁴ vahvistat sen, mitä Jumalan opettama rukous sisältää”.¹⁵⁵ 1061–1065

LYHYESTI

- 2857 Isä meidän -rukouksen kolme ensimmäistä pyyntöä koskevat Isän kunniaa: hänen nimensä pyhittämistä, hänen valtakuntansa tulemista ja jumalallisen tahdon tapahtumista. Neljä seuraavaa pyyntöä kantavat hänen eteensä asioita, jotka koskevat meidän elämäämme: pyydämme, että hän antaisi meille ravinnon, parantaisi meidät synnistä ja tukisi meitä taistelussamme hyvän voitoksi pahasta.
2858. Pyytäessämme: ”Pyhitetty olkoon sinun nimesi” me osallistumme Jumalan suunnitelmaan, joka on hänen nimensä, Moosekselle ilmoitetun ja Jeesuksen ilmoittaman nimen pyhittäminen meidän kauttamme ja meissä samoin kuin kaikissa kansoissa ja jokaisessa ihmisessä.
2859. Toisella pyynnöllä kirkko tarkoittaa ennen kaikkea Kristuksen paluuta ja Jumalan valtakunnan lopullista tulemista. Se rukoilee myös Jumalan valtakunnan kasvamisesta elämämme ”tänä päivänä”.
2860. Kolmannessa pyynnössä anomme Isää yhdistämään meidän tahtomme hänen Poikansa tahtoon, jotta hänen pelastussuunnitelmansa toteutuisi maailman elämässä.
2861. Neljännen pyynnön sanoilla ”Anna meille” ilmaisemme yhteydessä veljiimme ja sisariimme lasten luottamuksemme taivaalliseen Isäämme. ”Leipämme” tarkoittaa maallista ravintoa, joka on kaikelle olemisellemme välttämätöntä, mutta se tarkoittaa myös Elämän leipää: Jumalan sanaa ja Kristuksen ruumista. Se vastaanotetaan ”tänä päivänä” ehdottoman tarpeellisena, yliluonnollisena Jumalan valtakunnan juhla-aterian ruokana, jota eukaristia ennakoi.
2862. Viides pyyntö anoo rikkomustemme tähden Jumalan laupeutta, joka pääsee sisälle sydämeemme vain silloin, kun olemme osanneet antaa Kristuksen esikuvan mukaisesti ja hänen avullaan vihollisillemme anteeksi.

¹⁵⁴ vrt. Luuk. 1:38.

¹⁵⁵ pyhä Kyrillos Jerusalemlainen, *Catecheses mystagogicae*, 5, 18: PG 33, 1124.

2863. Sanoilla ”Äläkä saata meitä kiusaukseen” pyydämme Jumalalta, ettei hän sallisi meidän lähteä kulkemaan syntiin vievää tietä. Tämä pyyntö anoo erottelukyvyn ja voiman Henkeä, armoa pysyä valveilla ja kestää loppuun asti.
2864. Viimeisessä pyynnössä ”Vaan päästä meidät pahasta” kristitty rukoulee kirkon kanssa Jumalaa tuomaan julki voiton, jonka Kristus on jo saanut ”tämän maailman ruhtinaasta”, Saatanasta, enkelistä, joka henkilökohtaisesti vastustaa Jumalaa ja hänen pelastussuunnitelmaansa.
2865. ”Aamenella” me lopuksi liitämme Isä meidän -rukouksen seitsemään pyyntöön oman suostumisemme: ”Näin tapahtukoon”.